

Plan för räddningsinsats

Allmänna delen

avseende

Fagersta Stainless AB

Enligt

Lagen(1999:381)om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Upprättad 2017-07-28 enligt MSBFS 2015:8 efter det att företaget upprättat en reviderad säkerhetsrapport.

Lars Westerfors
1:e stf Räddningschef

Postadress
Axel Johnssons väg 70
774 34 AVESTA

Telefon
0226-64 58 00

Fax
0226-64 58 31

E-post
SDR@avesta.se

Kommunens plan för räddningsinsats på Fagersta Stainless AB

Allmänt

Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är uppdelad i två olika kravnivåer. Den lägre kravnivån innebär att företaget är skyldigt att göra en anmälan kompletterat med en beskrivning hur verksamheten kan förebygga riskerna för en allvarlig kemikalieolycka, till länsstyrelsen. Dessutom är verksamhetsutövaren skyldig att skapa ett handlingsprogram för att på motsvarande sätt förebygga allvarliga kemikalieolyckor.

Företagen som hamnar på den högre kravnivån måste dessutom redovisa en säkerhetsrapport som skall förnyas vart femte år eller vid större förändringar. Säkerhetsrapporten beskriver verksamheten, verksamhetens riskprofil, farliga ämnen, handlingsplan samt en intern nödlägesberedskap vid en allvarlig kemikalieolycka. Dessutom är kommunen skyldig att ge information till närboende till anläggningen på företagets bekostnad.

Fagersta Stainless AB hamnar på den högre kravnivån på grund av hanteringen av gasol och fluorvätesyra och finns även upptaget som farlig verksamhet enligt 2 kap § 4 i Lagen om skydd mot olyckor.

Den kommunala räddningstjänsten i Fagersta, Norberg, Avesta och Hedemora kommuner utövas av Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, nedan kallat SDR. SDR består av en heltidsstation och fem deltidstationer med sammanlagt 144 anställda. Av dessa är alltid minst 27 i jour eller beredskap. Närmaste räddningsstyrka finns i Fagersta tätort och består dagtid av heltidsanställd personal med ett befäl och fyra brandmän samt en dygnet runt styrka bestående av ett befäl och 4 brandmän. Dygnet runt styrkan utgörs av deltidanställd personal. För att larma ut räddningstjänsten ringer man 112, då kommer man till SOS Alarm som larmar ut styrkorna.

Beskrivning av Fagersta Stainless AB

Företaget som ligger på Fagersta bruks f.d. industriområde tillverkar rostfri tråd i olika dimensioner. Tråd som sedan används till bland annat ekrar i cykelhjul samt skruvar. I produktionen är det framförallt gasol och fluorvätesyra som innebär risker men även salpetersyra, svavelsyra samt vätgas används i produktionen. Produktionen pågår mer eller mindre dygnet runt året om vilket innebär en ständig hantering av kemikalier. Det finns oftast specialutbildad personal på plats för att övervaka verksamheten (2 skift).

Postadress	Telefon	Fax	E-post
Axel Johnssons väg 70 774 34 AVESTA	0226-64 58 00	0226-64 58 31	SDR@avesta.se

Hantering och lagring

Gasolen används främst för att hetta upp trådens råmaterial till 1250 grader C. Gasolen förvaras i en cistern på området och lossas från järnvägsvagn eller lastbil. Gasolen transporteras sedan i både vätske- och gasform via rör ut i produktionen.

För att rengöra (beta) metallen används blandsyra bestående av fluorvätesyra, salpetersyra och vatten samt svavelsyra blandat med vatten. Syrorna förvaras i tankar inbyggda i särskilda från omgivningen avskilda lokaler.

Efter användning neutraliseras syrorna i en särskild anläggning och efter kontroll släpps sedan det renade vattnet ut i Kolbäckssån.

Vätgasen används i tråddrageriets glödgningsugnar för att den kalldragna tråden skall få rätt egenskaper och utseende.

Exempel på mycket stor olycka "worst case".

Då både förvaring och lossning av de farliga kemikalierna numera sker i en särskild byggnad måste en stor gasololycka anses som det troligaste exemplet på en stor olycka.

Ett "värsta scenario" är om man skulle få en omfattande brand intill en järnvägsvagn eller en bil med Gasol. Exempelvis kollision mellan en tankbil med gasol och en lastbil eller större truck.. Scenariot förutsätter att en vagn skadas, gasol läcker ut och antändes.

Den brand som uppstår förutses påverka en oskadad tank som upphettas. Eftersom vagnarna/tankar saknar säkerhetsventil kommer trycket att öka i vagnen och risken för explosion (s.k. BLEVE , Boiling – Liquid –Expansion – Vapour – Explosion) är överhängande. Vid risk för Blevé kommer en stor del av industriområdet, Rv 68 samt delar av samhället närmast industriområdet samt bostäderna på "andra sidan" att utgöra riskområde och måste sannolikt utrymmas.

Beräkningar visar att man skulle få ett eldklot med en diameter på ca: 180 m, och med en varaktighet på 11-12 sek.

Brännskador uppstår på människor upp till 370 m från olycksplatsen.

Cisternen splittras sannolikt i 2 delar som kan flyga upp till 1800 meter.

Ett sådant haveri är dock mycket osannolikt, men om det inträffar så kommer det att betraktas som en väldigt svår olycka och ledningsorganisationen inom räddningstjänsten kommer att "gå upp" i beredskapsnivå 3 röd.

Räddningsinsats

Den kommunala räddningstjänsten i Fagersta utövas av SDR. Insatsplan för Fagersta Stainless AB finns framtagen. Regelbundna revideringar av insatsplanen ska ske bl.a. vid förändringar i verksamheten. Revideringarna sker tillsammans med företaget.

Det övergripande ledningsansvaret i inledningsskedet av en allvarlig kemikalieolycka åvilar SDRs brandingenjör i beredskap. Vid insatser, där brandingenjören behövs som räddningsledare på skadeplatsen, kan räddningschef i beredskap i länet larmas för att ta över den normativa och strategiska ledningen.

Postadress	Telefon	Fax	E-post
Axel Johnssons väg 70 774 34 AVESTA	0226-64 58 00	0226-64 58 31	SDR@avesta.se

Brandingenjör eller räddningschef i beredskap tar vid stora händelser beslut om vilken ledningsberedskapsnivå som gäller. Vid en stor händelse kommer SDR att gå upp i nivå 3 röd stabsberedskap vilket bl.a. innebär att en fältstab och en bakre stab byggs upp. Denna personal har inte någon beredskap utan rings in från både egen och extern organisation. Dessa stabers uppgift är att stötta räddningschefen i den normativa och strategiska ledningen samt räddningsledaren på skadeplatsen under den operativa insatsen.

Avtal finns med angränsande kommunala räddningstjänstorganisationer om samverkan genom att material och personal kan larmas från dessa under förutsättning att de inte har pågående insatser.

Den operativa ledningen på skadeplatsen sköts av räddningsledaren vilken har övergripande ansvar för insatsen. Räddningsledaren samgrupperar sig på en lämplig ledningsplats i anslutning till skadeplatsen med polisinsatschef, landstingets sjukvårdsledare och personal från Fagersta Stainless.

Samordningen av de olika räddningsstyrkornas arbete på skadeplatsen leds av skadeplatschefen.

Vid en kemikalieolycka i Fagersta dras larm på stationerna i Fagersta, Norberg samt Avesta för att få ut bl.a. kemdykare. Kemdykarkompetens finns i Fagersta och Avesta och deras uppgift blir att livrädda, säkra och sanera platsen. Vid en stor kemikalieolycka kommer förstärkningsresurser att begäras från Räddningstjänsten Västerbergslagen, Mälardalens Brand och Räddningsförbund samt den statliga kemresurs som finns stationerad i Köping. Yttre avspärning och utrymning kommer att skötas av polis och övrig räddningstjänstpersonal.

Aktuella kemikaliers egenskaper

Gasol

Gasol är färglös gas med en obehaglig lukt, som komprimerad är en färglös vätska. Gasolen är mycket brandfarlig och bildar explosiva gasblandningar tillsammans med luft. Den förvaras under tryck (7 bar vid 15 grader C) och är då i vätskeform. I gasform är den dubbelt så tung som luft varför den har en benägenhet att ansamlas i lågt liggande områden. Gasol är ett handelsnamn och består vanligen av 95 % propan och små mängder etan, propen och isobutan samt ett illaluktande tillsatsämne.

Största risk: Brand- och explosionsfara.

Fluorvätesyra 75 %

Fluorvätesyra är en vätska som är färglös med en stickande lukt. Syran är lätt blandbar med vatten och mycket lättflyktig (gasmoln bildas lätt). Gasmolnet är tyngre än luft vilket innebär att ett moln av förgasad fluorvätesyra (HF) ansamlas efter marken (1,8 ggr tyngre än luft). Syran är extremt giftig vid inandning och hudkontakt, starkt frätande.

Största risk: Förgiftning och eller frätskada.

Postadress	Telefon	Fax	E-post
Axel Johnssons väg 70 774 34 AVESTA	0226-64 58 00	0226-64 58 31	SDR@avesta.se

Svavelsyra

Svavelsyra är en klar färglös vätska med stickande lukt. Syran är blandbar med vatten. Vid kontakt med vatten uppstår kraftig värmeutveckling. Syran är svårflyktig och vid ett läckage uppstår ångor och dimma endast i begränsad omfattning. Svavelsyran är i sig inte brandfarlig men kan i kontakt med organiska material orsaka förkolning och ev. antändning. I kontakt med vissa metaller kan syran bilda vätgas vilket med luft kan bilda explosiva gasblandningar i slutna utrymmen.

Största risk: Frätskada, kemisk reaktion

Salpetersyra

Salpetersyra är en färglös till svagt gulaktig vätska med skarpt stickande lukt. Syran är flyktig och blandbar med vatten. Vid kontakt med mark och vatten uppstår en kemisk reaktion vilket leder till att nitrösa gaser utvecklas. Med organiska ämnen bildas stora mängder nitrösa gaser. Syran är starkt frätande och de nitrösa gaserna mycket giftiga. Nitrös gas är brun till färgen och något tyngre än luft.

Största risk: Frätskada, giftighet hos de nitrösa gaserna.

Vätgas

Brännbar, luktlös gas som är olöslig i vatten. Gasen är mycket lätt och kan tillsammans med luft ge explosiva blandningar.

Största risk: Brand- och explosionsfara.

Information till allmänheten

Allmänheten i kommunens tätort samt närliggande företag och verksamheter kan varnas via ett varnings- och informationssystem, "Viktigt Meddelande till Allmänheten" (VMA). Viktigt meddelande kan aktiveras av SOS Alarm eller via brandstation i Fagersta vid fara för liv eller hälsa.

Om ett VMA aktiveras ska man:

1. Gå inomhus.
2. Stäng alla fönster och om möjligt även ventilation.
3. Lyssna på radion (radio Västmanland).
4. Avvakta mer information.

Kommunen ansvarar för att allmänheten som kan komma att beröras av en olycka på objektet får information om riskerna och hur man ska agera vid olycka. Information sker på företagets bekostnad och skall ges minst vart femte år.

Underrättelse till annan stat

Om effekterna av en olyckshändelse på Fagersta Stainless AB skulle kräva åtgärder till skydd för befolkningen eller miljön i ett annat land än Sverige ska räddningstjänsten omedelbart meddela berörd myndighet i det landet. Detta är dock inte relevant för någon tänkbar olyckshändelse på företaget.

Postadress	Telefon	Fax	E-post
Axel Johnssons väg 70 774 34 AVESTA	0226-64 58 00	0226-64 58 31	SDR@avesta.se

Övningar

För att säkerställa planens funktion och ändamålsenlighet skall den övas minst vart tredje år.

Upprättande och uppdatering av planen

Den kommunala planen för räddningsinsats skall presenteras för allmänheten genom utställning. Allmänheten ges därigenom möjlighet att lämna synpunkter på planen innan den fastslås i direktionen för Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund.

Planen för räddningsinsats skall förnyas vart tredje år eller när det annars till följd av ändrade förhållanden finns anledning därtill.

Planen för räddningsinsats gäller från och med 2017-11-01